

MARDİN

**KIZILTEPE İLÇE JANDARMA
KOMUTANLIĞI**

NEZARETHANELERİ ZİYARETİ

Rapor No:

2024/41

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 18/7/2024 tarihli ve 2024/689 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	2
III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	7
A. Değerlendirme.....	7
B. Tavsiyeler.....	7
1. İlçe Jandarma Komutanlığına Yönelik Tavsiyeler.....	8

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
cm	: Santimetre
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK): 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’ın 1’inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun’un 2’nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendi uyarınca UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Suç işlediği şüphesi somut delillerin varlığı ile kuvvetle muhtemel olan kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)’de düzenlenmiştir. CMK’nin 99’uncu maddesine göre; *“gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği”* hükme bağlanmıştır.

5. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği’nin 4’üncü maddesi mucibince nezarethane; “*şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri*” ifade eder şeklinde tanımlanmıştır.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci maddesinin (j) bendine göre; Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görev ve yetkisini haiz olduğu hükme bağlanmıştır.

7. Anılan görevin icrası kapsamında, 26/2/2024 tarihinde Mardin Kızıltepe İlçe Jandarma Komutanlığı Nezarethanelerine **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... ile Kurumumuzun talebi üzerine görevlendirilen Hekim ... ve Psikolog ... yer almıştır.

8. Ziyaret Kızıltepe İlçe Jandarma Komutanı ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TİHEK Heyeti tarafından; UÖM, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş, İlçe Jandarma Komutanlığı ve faaliyetleri ile ilgili genel bilgiler edinilmiştir. Görüşmenin ardından Heyet, Komutanlık bünyesindeki nezarethaneleri incelemiştir. Ziyaret İlçe Jandarma Komutanı ile yapılan son görüşme ile sonlandırılmıştır.

9. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 8/2/2024 tarihli ve 2024/230 sayılı kararı ve Başkanlık Makamının 20/2/2024 tarihli ve 33408 sayılı oluruna istinaden Kızıltepe İlçe Jandarma Komutanlığı Nezarethanelerine¹ 26/2/2024 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

10. Mardin ilinin Kızıltepe İlçe merkezinde bulunan Komutanlık hizmet binası, 1992 yılında inşa edilmiş olup merkez karakolu ve üç jandarma karakolundan müteşekkildir. Nezarethaneler komutanlık hizmet binasından ayrı olarak tek katlı bir binada konumlandırılmıştır.

11. Komutanlık hizmet binası ve nezarethanelerin bulunduğu tek katlı bina girişinde engelli rampası bulunmamakta, bu kısma üç basamaklı bir merdiven yardımı ile girilmektedir.

---

¹ Bundan sonra kısaca Komutanlık olarak ifade edilecektir.

Binalara girişte engelli rampasının veya engelli asansörünün bulunmadığı, benzer şekilde nezarethane odalarının içerisinde de engelliler için hiçbir özel düzenleme (tutunma barı vb.) yapılmadığı görülmüş, binaların bu nedenle engelli bireyler için erişilebilir olmadığı değerlendirilmiştir. Komutanlık İdaresi tarafından, nezarethane kısmının erişilebilirlik eksiklikleri ile ilgili Mardin Valiliği tarafından tadilat/onarım ihalesi yapılması yoluyla bu eksikliklerin giderilmesi için girişimlerde bulunulabileceği belirtilmiştir.

12. Nezarethane toplam kapasitesi beş kişilik olan üç nezarethane odası bulunduğu; odaların ikisinin erkek tutulanlar için birinin kadın tutulanlar için kullanıldığı ve odaların girişinde cinsiyet ayrımına ilişkin tabelaların asılı olduğu görülmüştür.

13. Erkek nezarethane odaları iki kişilik, kadın nezarethane odası tek kişilik olarak kullanılmaktadır. Komutanlık İdaresi ile yapılan ön görüşmede nezarethane odalarının iki yıl önce yenilediği ve yenileme yapılırken ilgili standartlara uyulduğu ifade edilmiştir.

14. Erkek tutulanlara ayrılmış nezarethane odaları 330x410 cm ve 398x285 cm, kadın nezarethane odası ise 282x316 cm en ve boyaya sahiptir. Odaların yüksekliği 283 cm'dir.

15. Nezarethane odalarının kapıları dışa açılacak şekilde yapılmış, dıştan sürgülü ve sağlam kilitlidir.

16. Nezarethane zemini temizliği kolay yapılabilen bir malzeme olan mermer ile kaplanmıştır.

17. Nezarethane zemininde bej, duvarında ise krem rengi şeklinde nötr renk grubundaki rahatlatıcı renkler kullanıldığı gözlemlenmiştir.

18. Tutulanların temizlik ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla her odaya, güvenlik gerekçesiyle kapı duvarları tavana kadar uzanmayan tuvalet ve banyo alanı inşa edilmiştir. Banyo duş başlığı ve hortumunun tutulanların kendine zarar vermemesi amacıyla duvara gömülü olduğu, tuvalet ve lavabo musluklarının akar vaziyette olduğu ancak engelli bireylerin kullanımına uygun banyo ve tuvaletin mevcut olmadığı görülmüştür. Sıcak suya erişimin ise nezarethane binasının dışında yer alan termosifonun, tutulanın talebi üzerine çalıştırılmasıyla mümkün olabildiği belirtilmiştir.

19. Tuvalet ve banyo kısmında tuvalet kâğıdı ve sabun gibi malzemelerin olmadığı tespit edilmiştir. Komutanlık İdaresi, tutulan olması durumunda bu malzemelerin kişilere verildiğini belirtmiştir. Diğer yandan, nezarethane odalarının ikisinde banyo ve tuvaletin genel olarak temiz olduğu görülmüş; erkek nezarethane odalarından birinin tuvaletinde ise yerlerin ve lavabo kısmının kirli olduğu ve bu alanda kötü koku olduğu tespit edilmiştir.

20. Ziyaret tarihinde nezarethanelerde tutulan bulunmamaktadır.

21. Komutanlık İdaresi tutulan sayısının nezarethanenin kapasitesinden fazla olması durumunda ilgili kişilerin Kızıltepe İlçe Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine nakledildiğini ifade etmiştir. Öte yandan, aralarında husumet olan tutulanlar bulunması durumunda bu kişilerin ayrı odalarda tutulduğu belirtilmiştir.

22. Nezarethane odalarında tutulanların oturabilmeleri ve uyuyabilmelerine de imkân veren, yere sabitlenmiş, süngerli ve dayanıklı malzeme ile kaplanmış beş adet oturma yeri bulunduğu görülmüştür.

23. Nezarethane odalarının her birinde battaniye olduğu ve bu battaniyelerin kenar lastiklerinin kişilerin kendilerine zarar vermelerinin önlenmesi için kesilmiş olduğu gözlemlenmiştir. Komutanlık İdaresinden alınan bilgiye göre battaniyelerin her kullanım sonrasında Komutanlık bünyesinde bulunan çamaşır makinelerinde yıkandığı bilgisi edinilmiş; yapılan incelemede battaniyelerin temiz olduğu görülmüştür.

24. Nezarethanelerde tutulanlara ayrıca yastık verilmediği öğrenilmiş, oturma yerlerinin başucunun yastık olarak kullanılmak üzere tasarlandığı görülmüştür.

25. Nezarethanenin iklimlendirilmesi ve havalandırılması amacıyla koridor kısmına, tutulanların erişemeyeceği mesafede olmak üzere bir adet taşınabilir klima yerleştirilmiştir. Nezarethane odalarında kalorifer peteği ve tutulanların kendilerine zarar vermelerine neden olabilecek herhangi bir tesisat borusu bulunmadığı görülmüştür.

26. Nezarethane odalarının doğal aydınlatmasının sabit kanatlı, dış kısmı güvenlik amacıyla demir parmaklıkla çevrilmiş pencerelerle; yapay aydınlatmasının ise koridorda yer alan lambalar aracılığıyla sağlandığı gözlemlenmiştir. Yapay aydınlatmanın ışık derecesinin ayarlanamadığı öğrenilmiş; Komutanlık İdaresi tarafından, koridordaki aydınlatmanın tutulanların uyumasına engel olmaması amacıyla geceleri kapatıldığı belirtilmiştir.

27. Nezarethane odalarının bulunduğu koridorda duvara sabit şekilde kilitli dolapların bulunduğu; tutulanların üzerinden çıkan eşyaların bu dolaplarda muhafaza edildiği bilgisi edinilmiştir. “Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter” üzerinde yapılan incelemelerde; tutulanların kişisel malzemelerinin muhafaza için alındığına ilişkin kaydın deftere işlendiği görülmüştür.

28. Nezarethane binasında yangın alarm sisteminin ve yangın söndürme tüplerinin olmadığı tespit edilmiştir. Komutanlık İdaresi bina dışında yangın söndürme panolarının bulunduğunu belirtmiştir.

29. Tutulanlara sabah, öğle ve akşam olmak üzere günde üç öğün yiyecek ve içme suyu verildiği Komutanlık idaresi tarafından belirtilmiş, yiyecek teminine ilişkin evrak

örnekleri de görülmüştür. İlgili evraklar üzerinde yapılan incelemelerde tutulanların giriş ve çıkış saatlerinin ve bu saat aralığında kendilerine verilen öğünün bilgisinin kaydedildiği görülmüş; evrakların tam ve düzenli tutulduğu belirlenmiştir. Özel beslenme ihtiyacı olanların ihtiyaçlarının sağlanamadığı belirtilmiştir.

30. Nezairehanelerde acil yardım butonları yer almakla birlikte ziyaret esnasında butonların pillerinin bitmiş olması nedeniyle çalışmadığı gözlemlenmiştir. Pillerin Komutanlık İdaresince değiştirilmesi sonrasında butonların aktif olarak çalıştıkları görülmüştür

31. Nezairehaneye her giriş çıkışta tutulanların 2,5 km uzaktaki Kızıltepe Devlet Hastanesine götürülüp rapor aldırıldığı ve sürekli ilaç kullanması gereken kronik hastaların ilaçlarının hekim raporu ve savcılık izniyle komutanlık personeli tarafından kullanıldığı bildirilmiştir.

32. Nezairehanenin bulunduğu bina içerisinde ilaç kullanması gerektiği hekim raporuyla belirlenen tutulanların ilaçlarının ve acil durumlarda kullanılması için gerekli olan ilk yardım malzemelerinin konulacağı ecza dolabı bulunmadığı görülmüştür.

33. Acil durumlarda ilk yardım eğitimi alan personel tarafından ilk müdahalenin yapıldığı ve devamında ambulans çağrıldığı bildirilmiştir.

34. Komutanlık bünyesinde amaca özel yapılmış müdafî görüşme odası olmadığı görülmüştür. Komutanlık İdaresinden alınan bilgiye göre; müdafî-tutulan görüşmeleri Komutanlık hizmet binasında yer alan koltukların ve sehpanın bulunduğu bir odada gerçekleştirilmektedir. Bahsi geçen odada kamera bulunmadığı tespit edilmiştir.

35. Komutanlık hizmet binasında ifade alma odası olarak kullanılan dört oda bulunmaktadır. Odalarda hâlihazırda Komutanlık personelinin çalışma masaları yer almakta, odalar aynı zamanda çalışma odası şeklinde kullanılmaktadır. Bahsi geçen odalarda kamera bulunmamaktadır.

36. Nezairethane kısmında aralarında sorgu odası aynası bulunan iki teşhis odası olduğu görülmüş; bu odalarda kamera veya oturma alanlarının bulunmadığı belirlenmiştir. Teşhis odasına kamera takılması hususu İdareyle paylaşılmış, İdare bu hususu not almıştır.

37. Nezairethane koridorunda “Nezairethane Talimatı” ve Türkçe, İngilizce, Fransızca, Almanca, Arapça ve Rusça dillerinde “Şüpheli ve Sanık Hakları Formu”nun asılı olduğu görülmüştür.

38. “Nezairehaneye Alınanların Kaydına Ait Defter” üzerinde yapılan incelemede; Cumhuriyet Savcılığı tarafından son olarak 31/1/2024 tarihinde defterin görüldüğü anlaşılmış; her ay sorumlu personel tarafından gerekli kontrolün yapıldığı, eksiklik tespiti durumunda

kayıtlar eşliğinde defterin doldurulduğu ifade edilmiştir. Ziyaret tarihine kadar Nezarethane Kayıt Defterinde, tutulanların nezarethaneye alınmadan önce hekim muayenesinden geçtiğine ilişkin kayıtların olduğu, aile veya yakınına haber vermek istediye yakınının isim ve iletişim bilgilerinin ve avukat talebi olup olmadığına ilişkin bilgilerin yer aldığı görülmüştür. Ayrıca yabancı tutulanlara tercüman desteği sağlandığı da kayıtlardan anlaşılmıştır. Bununla birlikte şubat ayı içerisinde tutulan kayıtlarda giriş-çıkış tarihlerinde eksiklikler olduğu ve Defter ile güvenlik kamera kayıtlarında tutarlılık olmayan bazı durumlar olduğu anlaşılmıştır.

39. “Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter” ile hangi tutulanı hangi personelin getirdiğine ve sorumlu olduğuna ilişkin “Nöbetçi Kayıt Defteri” üzerinde yapılan incelemede; bir tutulanın kaydının Nezarethane Kayıt Defterine işlenmişken Nöbetçi Kayıt Defterine işlenmemiş olduğu görülmüştür. Personel esas olanın Nezarethane Kayıt Defteri olduğunu, Nöbetçi Kayıt Defterinin nöbetçi olan personelin takibi açısından tutulduğunu ifade etmiştir.

40. Nezarethanede, altısı nezarethane ara koridorunu ve nezarethane odalarını, ikisi ise nezarethane binasının dış kısmını gösteren toplam sekiz adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Kameraların 24 saat esasına göre kayıt yapmakta olduğu ancak gece görüş özelliği bulunmadığı, elektrik kesintisi durumuna karşı jeneratör bulunduğu, kamera kayıtlarının geriye dönük 35 gün süreye kadar saklandığı, bu sürenin ardından kayıtların CD'lere aktarıldığı, aktarılan kayıtlara da 2020 yılına kadar geriye dönük olarak ulaşılabilceği belirtilmiştir. Yapılan incelemede nezarethanede bulunan kameraların nezarethane odalarının ve koridorunun tüm açılarını gösterdiği, herhangi bir kör noktanın bulunmadığı anlaşılmıştır. Mahremiyet sağlanması adına nezarethane odalarının içinde yer alan tuvalet ve banyo bölümlerinin kamera açısının dışında kalmasının sağlandığı görülmüştür.

41. Güvenlik kamerası ile kayıt yapıldığına dair bilgilendirme yazısının nezarethane koridorunda asılı olduğu görülmüştür.

42. “Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter” üzerinde yapılan incelemede nezarethaneye son girişin 26/2/2024 tarihinde olduğu görülmüş, bu kişinin kamera kayıtları izlenmek istenmiş fakat kaydın yapılmadığı tespit edilmiştir. Komutanlık İdaresine sebebi sorulduğunda; Komutanlık nezarethanesinin Kızıltepe İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından da kullanıldığı, mezkûr tarihte tutulanın Kızıltepe İlçe Emniyet Müdürlüğü personeli eşliğinde getirildiği, klima ve kamera elektrik şalterinin aynı bölümde olduğu, klima kısmını kapatırken kamera kısmının da kapatılmış olabileceği ve bu sebeplerle kayıtlara erişilemediği ifade edilmiştir. Daha önce de bu durumla karşılaşıldığı için elektrik şalteri bölümünün kamera ile

ilgili kısmının kapatılmamasına ilişkin uyarı yazısının yazıldığı görülmüştür. Bunun üzerine 19/2/2024 tarihli girişin kaydı izlenmek istenmiş, bu tarihte de kameraların kayıt almadığı anlaşılmıştır. Ayrıca bu tarihte nezarethanede görevli personelin Komutanlık personeli olduğu da tespit edilmiştir. Akabinde geriye dönük olarak en son kaydın 18/2/2024 tarihli kamera kaydı olduğu belirlenmiş; ilgili kayıttan, tutulanan personel tarafından genel aramasının yapıldığı görülmüştür.

43. Kamera kayıtlarının geriye dönük 35 gün süreye kadar saklandığı, bu sürenin ardından kayıtların CD'lere aktarıldığı, aktarılan kayıtlara da 2020 yılına kadar geriye dönük olarak ulaşılabileceği bilgisi üzerine, 2021 yılından da rastgele seçilen kayıtlar incelenmiş, bu kayıtlarda kötü muamele bakımından bir sorunla karşılaşılmamıştır.

44. Tutulanlara ilişkin hekim muayene tutanakları arasından rastgele seçilenler incelenmiş, bu tutanaklarda darp ve cebir tespitinin olmadığı görülmüştür.

45. Komutanlıkta kadın ve erkek personelin görev yaptığı görülmüştür. Nezarethanede kadın tutulan olması durumunda kadın personelin bu süre zarfında nezarethanede bulunduğu ifade edilmiştir.

46. Komutanlık İdaresi ile yapılan ön görüşmede son altı ay içerisinde personele yönelik adli/idari şikâyet olmadığı ifade edilmiştir.

47. Komutanlık personelinin çevrimiçi olarak insan hakları ve İl Jandarma Komutanlığı aracılığıyla ilk yardım eğitimi aldığı belirtilmiştir.

III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

48. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Komutanlık tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, hem İlçe Jandarma Komutanının hem de İlçe Jandarma Komutanlığı personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. İlçe Jandarma Komutanlığına Yönelik Tavsiyeler

49. Komutanlığa girişte kullanılmak üzere engelli rampası ya da engelli asansörünün kurulması ayrıca nezarethanedeki banyo ve tuvaletlerin engellilerin kullanıma uygun hale getirilmesi,²

50. Tuvalet ve banyo kısmında tuvalet kâğıdı ve sabun gibi malzemelerin sürekli bulundurulması, ilgili alanların temizliğine azami özenin gösterilmesi,

51. Nezarethane binasında yangın alarm sisteminin oluşturulması ve ihtiyaçlar ölçüsünde yangın söndürme tüplerinin bulundurulması,

52. Nezarethanede özel beslenme ihtiyacı olan tutulan bulunması durumunda ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için gerekli tedbirlerin alınması,

53. Nezarethanelerde bulunan acil yardım butonlarının pillerinin düzenli aralıklarla değiştirilerek ilgili butonların sürekli çalışmasının sağlanması,

54. Nezarethanenin bulunduğu bina içerisine ilaç kullanması gerektiği hekim raporuyla belirlenen tutulanların ilaçlarının ve acil durumlarda kullanılması için gerekli olan ilk yardım malzemelerinin konulacağı ecza dolabı yerleştirilmesi,

55. Komutanlık bünyesinde, imkânlar ölçüsünde amaca özel yapılmış müdafî görüşme odası teşekkül edilmesi,

56. Teşhis odası olarak kullanılan alana ses ve görüntü kaydı yapan kamera yerleştirilmesi,

57. “Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter” ve Nöbetçi Kayıt Defteri kayıtlarının daha düzenli tutulmasına özen gösterilmesi,

58. İzleme işlemlerinin, kamera kayıt cihazının bulunduğu odadaki veya görevlendirilen nezarethane sorumlusu personel tarafından kesintisiz olarak yerine getirilmesi, kamera kayıtlarının kesintisiz bir şekilde yapılabilmesi için gerekli önlemlerin alınması,

59. Personelin dezavantajlı gruplarla iletişim ve BM İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İçin El Kılavuzu’nu (İstanbul Protokolü) içerir şekilde işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgelendirme eğitimlerini almasının sağlanması,

---

² BM Engelli Hakları Sözleşmesi madde 14: “Taraflar Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.”

hususları tavsiye edilmektedir.